

שירת הימים

או :

מלאכים ומנצחים

באחד מן המדרשים לבקיעת ים סוף מספרים לנו חז"ל כי באותה שעה ביקשו מלאכי השָׁרֵת לומר שירה. גער בהם הקדוש-ברוך-הוא: מעשי יְדִי [= מרכבות פרעה וְחִילוֹ] טובעים בַּיָּם, ואתם אומרים שירה? (הערה 1)

הוי, מה מרבים כל "מלאכי השרת" שלנו (את מי הם משרתים?) להשתמש במדרש חז"ל זה כדי להשתתף בצערם של כל אויבי ישראל, כדי להצביע על ההוֹמָנוּזִים של היהדות, ובעיקר כדי לנגח אותנו, את השמחים – ממש וללא צביעות – על תבוסת אויבינו.

ואין הם שָׁמִים אל לבם כלל – כל הפסבדו-הוֹמָנוּסְטִים הללו – שבמדרש זה אין הקב"ה גוער **במשה ובבני ישראל**, השרים ויוצאים במחולות, כי אם **בַּמְּלָאכִים**, מלאכי עליון.

ובצדק! – מה סיבה להם, למלאכי שמים, לשמוח? וכי הם שועבדו על ידי מצרִים? ילדיהם טובעו בים סוף? הוחנקו בַּכַּבְשָׁנִים? הוכנסו חיים בין נדבכי לַבָּנִים? (הערה 2) עונו בכל העינויים? נורו למוות במעלות? (הערה 3) אותם רדפו, ביקשו להשמיד? – ובכן, אין צידוק להם לשמוח ולשיר. ויש להניח שגם לבו של בורא עולם ואדם, אינו שָׁשׂ בהכותו את מצרִים. (הערה 4) כַּפְלִיִּים כואב לבו: על שהתעוות צלם אֱ-לֹהִים בָּאָדָם יצור כפיו, ועל שהוא – הבורא – נאלץ להכות ולהעניש (ולפעמים, כבהפיכת סדום, אף להשמיד עיר על יושביה, לרבות נשים וטף שלא חטאו). הוא, שרחמיו על כל מעשיו – ומתוך רחמים על מעשיו – חייב להתאכזר לרשעים, להרוס קְנִי רָשָׁע.

אם יש בקרבנו בני ישראל שהם בדרגת מלאכי עליון – מילא, שלא יראו עצמם כאילו הם יצאו ממצרים, שלא ישירו עֲמָנוּ ועם משה רַבֵּנוּ, מחוקקנו וקובע **מוֹסְרֵנוּ**: "ה' אֵישׁ מְלַחֵמָה, ה' שָׁמוֹ ... יְמִינָהּ ה' (אכן, ימין!) תִּרְעָץ אוֹיְבֵנוּ", חיל אָחֵז פלשתינאים... עד – "עַד יַעֲבֹר עִם זֶה קְנִיֵת", עד: "מְקַדָּשׁ אֶ-דָּנִי כֹונְנוּ יְדִידֵנוּ".

אבל אנו, שאיננו מלאכים – באשר בשר-ודם אנחנו – צאצאי בשר-ודם שעוֹנָה בכל גְלוּיוֹת מצרִים, שהפִלְשֵׁתִים עולים עלינו מִיָּם וּמִקְדָּם, ממצרִים ומלבנון, אנו שמחים בנפול אויבינו. ("בַּנְּפֹל אוֹיְבֵךָ אֶל תִּשְׁמַח" נֹאמַר בִּימְשָׁלִי על יחסים **אִישִׁים** ולא לאומיים – לידיעתם של עמי-ארצות מסלפי מקראות!). (הערה 5) אנו רוצים לראות את תבוסת אויבינו, ואנו שרנו עם משה, ועוד נשוב לשיר – ברוממות-נפש יהודית מאוד, ועל כן גם אנושית מאוד – את שירת כל הימים אשר ייבקעו בפנינו. גם את שירת כל הלילות נשיר, אשר מְחַשְׁקֵתֵם יצאנו ונצא לאור גדול ומלא, כמלוא כוסות דְּמִינוּ עד כה, כמלוא כוסו של אליהו המנחם, מבשר הגאולה מכאן ואילך.

הערת סיום :

מאמר זה הוא פרקו השלישי של מאמר שהוותר: 'שירת הימים / (הגיונות חול המועד)', ופורסם בידיעות אחרונות בניסן תשמ"ג. כותרת-המשנה כאן היא מְשָל העורך. שני הפרקים הראשונים ניתנו תחת הכותרת: 'עוצמת נחשון, עצמות יוסף'.

הערות:

1.

ראה את הדרשה הזאת במסכת מגילה דף י' עמ' ב' – (ועוד במקומות רבים).

2.

כאשר כותב אלדד על ילדי ישראל אשר שוקעו בנדבכי הלבנים, נסמך הוא – אל-נכון – על מדרש שהובא ב'ילקוט שמעוני' לפרשת 'בשלח' רמז רמ"ג, אשר מקורו ב'מדרש אבפיר'.

מסופר שם על "שָׁר של מצרים" שביקש מן הקב"ה שיחוס ולא יטביע את חיל מצרים בים. ואז – "כיוון שראה מיכאל שְׁשָׁרֵי האומות מלמדוין סגוריה על מצרים, רמז לגבריאֵל וטס למצרים טיסה אחת, וְשָׁמַט [מן הנדבך] לְבָנָה עם טיט שלה, ותינוק אחד אשר שְׁקֵעוּהוּ בְּבִנְיָן". וכאשר הציג מיכאל את 'הרָאִיה' הזאת לאכזריות המצרים – נגזר דינם: "מיד טבעו מצרים, שְׁנָאֵמַר: 'דְּרָכָתָ בְּיָם סוּסִיף חוּמָר מִיָּם רְבִיָּם' (חבקוק ג' ט"ו) – אותו חומר שהביא גבריאֵל, גרם לְמִצְרַיִם לטבען [= שייגמר דינם לטביעה]".

3.

הטבח בְּעֵיירָה מעלות אירע באייר תשל"ד – כתשע שנים לפני כתיבת המאמר. המחבלים רצחו שני הורים וילד, השתלטו על בית ספר והחזיקו כמאה תלמידים ומורים כבני ערובה, בדרישה לשחרר את חבריהם הכלואים. כוח צה"ל פרץ לְבִנְיָן וחיסל את המחבלים – אך אלה הספיקו לטבוח עשרים-ושנים תלמידים ושלושה מבוגרים.

4.

כאשר כותב אלדד שהקב"ה "אינו שָׁשׂ בהכותו את מצרים", הריהו מכוון ללשון חז"ל בדרשה הנ"ל – שעליה מבוסס המאמר – באומרם כי "הוא [= הקב"ה] אינו שָׁשׂ

[במפלתן של רשעים] – אבל אחרים מְשִׁישׁ [= גורם להם שְׂיִשְׁמָחוּ]; (שוב וראה ב'מגילה' דף י' עמ' ב').

.5

מעניין להביט במדרש בו באה טענה זו – שְׁאֵל להם לישראל לשמוח במפלת אויביהם – מפיו של... המן הרשע. כך מתאר 'פרקי דרבי אליעזר' (פרק מ"ט) את המעמד בו הרכיב המן את מרדכי על סוסו של המלך:

אותה שעה, ביקש מרדכי מהמן שיתכופף כדי שידרוך עליו ויעלה על גבו של הסוס, וכאשר דרך ברגלו על המן – גם בעט בו ברגלו השניה. אמר לו המן: והלוא כתוב בתורתכם "בְּנִפּוֹל אוֹיְבֶךָ אֶל תִּשְׁמַח"; השיב לו מרדכי: רשע! בין אויבים שבישראל מדבר הכתוב הזה, אבל בין ישראל לאומות העולם אומר הכתוב (בדברים ל"ג כ"ט): "וְאֵתָה עַל בְּמוֹתֵימוֹ תִּדְרֹךְ", [ברמיזה לדריכתו על המן].